

Грижи за деца в училищна възраст в ЕС

информационен бюлетин

КАКЪВ е контекстът?

Грижите за децата са тема, на която се набляга все повече в европейската социална политика. Подобряването на предлаганите услуги за отглеждане на деца е основният начин за насърчаване и улесняване на жените при включването им в трудовия пазар, а оттук и за достигане на лисабонските цели в областта на заетостта, които предвиждат до 2010 г. да се достигне 60% заетост при жените. Предлагането на висококачествени услуги за грижи за деца е начин също така да се подпомогнат семействата, да се съдейства за постигането на по-добър баланс между работата и извънработния живот и - което е изключително важно - да се осигури благосъстоянието на самите деца, тъй като все повече се признава фактът, че бедността и социалната изолация все още засягат много от децата в Европа.

ЗАЩО се провежда това проучване?

През последните години въпросът за грижите за децата е обект на обширни изследвания. Въпреки това грижите за деца във възрастна на задължителното училищно образование (от 5 до 12 годишни) през времето, когато те не са на училище не привлича толкова голямо внимание. Тази форма на грижи за децата обхваща всякакви дейности извън задължителните учебни занимания, като включва елементи на физически грижи, социализация, игри и/или обучение. Фондацията проведе задълбочено изследване на предлаганите грижи за деца през времето, когато те не са на училище, със специален фокус върху тенденциите в заетостта и добрите практики в сектора на услугите за отглеждане на деца. Проучванията се занимават с два ключови аспекта на въпроса: инициативите за заетост в подкрепа на развитието на квалифицирана работна ръка в сферата на грижите за деца, и достъпността и устойчивостта на предоставяните услуги за деца, живеещи в необлагодетелствани райони (райони с голям брой на домакинствата, живеещи в бедност и лишения).

Услугите, обхванати от проучването, включват дневни центрове, дейности, провеждани в частни и обществени заведения и заведения от нестопанския и неправителствения сектор преди и след училищните занимания, както и други регламентирани и благотворителни услуги. Освен преглед на публикациите за положението в ЕС, през първата фаза на изследването бе анализиран и потенциалът за създаване на заетост в сферата на грижите за деца в Австрия, Кипър, Унгария, Полша, Швеция и Обединеното кралство. През втората фаза, която обхваща грижите за деца в необлагодетелствани райони, бе анализирано положението в национален мащаб в Белгия, Чехия, Естония, Германия, Португалия и отново, в Обединеното кралство.

КАКВИ са заключенията?

Заетост, обучение и услуги

- Като цяло секторът на услугите за грижи за деца бележи развитие в целия ЕС. Въпреки това условията на труд по отношение на практиките в областта на заетостта, работното време и обхвата на покритието в изследваните държави-членки са различни.
- В държавите-членки, където повечето услуги за грижи за децата в извънучилищно време се предоставят от учители, заплащането и имиджът на работещите в тази сфера са по-високи.
- В ЕС съществуват разнообразни схеми за обучение и различни квалификации, като в някои държави-членки грижите се полагат от квалифицирани учители, а в други – от по-ниско квалифициран непедагогически персонал.
- Услугите за грижи за деца трябва да отговарят на нуждите на децата и да осигуряват разнообразни стимулиращи и ангажиращи вниманието дейности, съобразени с възрастта. Също така е важно грижите да отговарят на нуждите на семействата, като предлагат гъвкаво работно време и услуги на достъпни цени.

Грижи в необлагодетелствани райони

- Заведенията и услугите за деца в необлагодетелствани райони често липсват или са недостатъчни.
- Главните характеристики на успешните извънучилищни грижи за деца в необлагодетелствани райони са подкрепа от обществеността, участие на общността и съчетани услуги.
- Услугите за извънучилищни грижи за децата функционират по-успешно и имат по-голямо въздействие когато местната общност участва в тяхното разработване и управление.
- Семействата, живеещи в необлагодетелствани райони, често са изправени пред редица проблеми, които най-добре могат да бъдат разрешени чрез един цялостен подход на грижи, предлагани в партньорство с други услуги, като например социални, образователни и здравни услуги.

- В някои райони извънучилищните грижи се използват като средство за разрешаване на конкретни проблеми, пред които са изправени семействата от етническите малцинства, което може да помогне за увеличаване на посещаемостта и на успеха на децата в училище, за оказване на езикова помощ и да съдейства за социалната интеграция.
- Извънучилищни грижи се осигуряват също и за деца с физически увреждания, със затруднения в учението, или за такива, които живеят в семейства с проблеми, като например домашно насилие или злоупотреба с наркотици или алкохол.

Социална интеграция и равни възможности

- Услугите за грижи за деца трябва да съдействат за успешното съчетаване на трудовия и семейния живот.
- Увеличаването на равнищата на заетост в сектора на услугите за грижи за деца може да спомогне за осигуряване на равни възможности за всички деца и същевременно да повиши участието на жените на трудовия пазар.
- Въпросът за равните възможности може да намери отражение както по отношение на заетостта в сектора, така и в предоставянето на услугите.
- Секторът на услугите за грижи за деца трябва да поддържа многообразна работна сила, която да отразява многообразието на децата, за които се полагат грижи.
- Съществува дисбаланс между двата пола в работната сила, който трябва да бъде преодолян, например като се въведат стимули за наемане на повече мъже на работа в сектора и като се посочат ролеви модели, утвърждаващи грижите за деца като ценена възможна професия.

Позиции на социалните партньори

Профсъюзите одобряват подобряването на извънучилищните грижи поради редица причини. Смята се, че извънучилищните грижи ще донесат следните предимства: полза за работещите, повишаване участието на жените на трудовия пазар, подобряване възможностите за професионално развитие, намаляване на стреса, на който са подложени работещите родители, положително отражение върху здравето както на децата, така и на родителите, както и осигуряване на заетост, особено в необлагодетелствани общности. Профсъюзите са заинтересовани също и от подобряване на условията на заетост и на възможностите за професионална реализация на персонала, осигуряващ грижите.

Работодателите също се стремят към подобряване на предлагането. За да бъдат конкурентни, фирмите се нуждаят от качествена, надеждна и производителна работна ръка. Извънучилищните грижи могат да съдействат за това чрез увеличаване на резерва работещи, от който работодателите могат да черпят при набиране на персонала си. Когато работещите имат достъп до надеждни услуги за извънучилищни грижи, вероятността да се задържат при работодателя си е по-голяма – едно

важно съображение, като се имат предвид разходите по набирането и обучението на едно заето лице. Освен това увеличаването на равнищата на заетост в необлагодетелствани райони ще доведе до по-високи доходи на домакинствата; от своя страна бизнесът ще има полза от по-големия оборот на парични средства в местната икономика.

Правителствата могат само да спечелят от осигуряването на достъпни грижи с добро качество и на поносими цени - както изобщо, така и по-специално в необлагодетелстваните райони. Предоставянето на такива грижи може да помогне на правителствата да постигнат своите стратегически цели за намаляване на бедността, подобряване на постиженията в образованието, икономическо развитие, социална интеграция, сигурност за общностите, по-добро здраве и баланс работа/извънтрудов живот. Също така може да им помогне да се справят с по-дългосрочните предизвикателства, поставени от демографските промени и глобалната конкуренция.

КАКВО предстои?

Навсякъде в Европа повечето от предлаганите услуги за грижи за деца се характеризират с липса на наличност, високи цени, недостъпност, лошо качество на услугите и недостатъчно предлагане. Поради това подкрепата за грижите за деца навсякъде в Европа, с равно третиране на всички деца, е основно политическо предизвикателство.

Приветстват се инициативи, които повишават качеството и предлагането на услугите и те трябва да се подкрепят така, че извънучилищните грижи да станат обогатяващо преживяване, подпомагащо личното, емоционално и познавателно развитие на децата. От своя страна повишаването на качеството на грижите ще бъде едно уверение за родителите, че за децата им се полагат грижи докато те са на работа и оттук ще съдейства за увеличаване участието им на пазара на труда и за укрепване на икономиката.

Развитието на политиките в областта на грижите за деца трябва да следва самостоятелен курс. Политическият дневен ред в областта на социалната защита е ключов инструмент да се гарантира развитието на политиките да става по начин, който съсредоточава вниманието главно върху децата.

За допълнителна информация

Teresa Renehan, Служител по информацията:
ter@eurofound.europa.eu

Основни доклади

Employment developments in childcare services for school-age children
<http://www.eurofound.europa.eu/publications/htmlfiles/ef0632.htm>

Out-of-school care services for children living in disadvantaged areas
<http://www.eurofound.europa.eu/publications/htmlfiles/ef0752.htm>

Национални доклади

Могат да се намерят на адрес <http://www.eurofound.europa.eu/areas/labourmarket/childcare.htm>

Други изследвания на Фондацията

Информация за друг изследователски проект за бъдещето на сектора на услугите за грижи за деца можете да намерите на адрес <http://www.eurofound.europa.eu/emcc>

Аспектът на индустриалните отношения на грижите за деца е разглеждан в материала *Reconciliation of work and family life and collective bargaining in the European Union: An analysis of EIRO articles*
<http://www.eurofound.europa.eu/publications/htmlfiles/ef0606.htm>

Европейска фондация за подобряване на условията на живот и труд
Wyattville Road, Loughlinstown, Dublin 18, Ireland (Ирландия)
Телефон: (+353 1) 204 31 00
Е-поща: postmaster@eurofound.europa.eu
Уебсайт: <http://www.eurofound.europa.eu>